

گروه آموزشی معماری

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد معماری

عنوان: طراحی مسجد محله قیطریه با رویکرد ایجاد پیوند بین مسجد و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی در بستر محله
استاد راهنما: دکتر علی عمرانی پور
استاد راهنمای دوم / مشاور: دکتر سید غلامرضا اسلامی
دانشجو: مریم صفوتی

واژه های کلیدی: مسجد، مسجد محله، عبادت، کارکرد فرهنگی، کارکرد اجتماعی
چکیده:

مسجد پایگاه پیوند انسان و خداوند و مرکز ارتباط انسان های مؤمن است. از آنجا که هدف از تاسیس مسجد و پایه گذاری این پایگاه دینی، عبادت است، به این نکته باید توجه کرد که در فرهنگ اسلامی، تمامی فعالیت های انسان در وضعیت خاص می تواند رنگ عبادی به خود بگیرد. بدین ترتیب، «عبادت» در فرهنگ دینی، به «عبادت فردی و اجتماعی» تقسیم می شود و اگر «مسجد» محل عبادت است، شایسته انجام هر دو دسته از عبادات خواهد بود. بنابراین کارکردهای فرهنگی و اجتماعی می تواند در مسجد شکل بگیرد. در یک محله، علاوه بر اینکه مسجد باید فضای عبادی باشد، می تواند به عنوان جایگاه تربیتی جوانان و افزایش دهنده سطح آگاهی و فرهنگ خانواده از طریق ایجاد بستر فیزیکی برای گردهمایی افراد محله در کنار یکدیگر معرفی گردد. بنابراین بهتر آنست که ساختن مسجد، تعمیر و نگهداری آن، حضور در مسجد، مدیریت آن و مسائل مالی و بهداشتی و ... و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی، همه متناسب با اهداف الهی و بر اساس رهنمودهای قرآن و اهل بیت علیهم السلام باشد. هدف از این پژوهش، دستیابی به معیارها و کارکردهایی است که با لحاظ کردن در طراحی معماری، موجب ترغیب مردم به مشارکت در کارکردهای فرهنگی - اجتماعی مسجد که از جمله اهداف کاربردی پروژه مسجد امروزی است می شود؛ و از این طریق، رفتارها و زندگی مادی و معنوی انسانها در بستر اجتماع به کمال برسد. در مسجد امروزی بهتر است تحولاتی صورت گیرد تا بتوان در برنامه ریزی و طراحی معماری با معیارهای دینی همسو شد. در مرکز یک محله بیش از آنکه جنبه کالبدی اهمیت داشته باشد جنبه اجتماعی مهم است. با نگاه ایجاد همبستگی در محله، و با وجود تحولات شگرفی که در زندگی انسان رخ داده است و پیچیدگی حاکم بر مناسبات اجتماعی و روابط انسان ها، نقش مسجد در محله می تواند بسیار حائز اهمیت باشد، و فرصت هایی ایجاد نماید که اعضای محله به دلایل مختلف گرد هم آیند. با شناخت محتوای کارکردهای فرهنگی - اجتماعی، می توان کالبدی متناسب با آن را طراحی نمود که از همه ظرفیت مسجد برای ایفای نقش آن در جامعه محلی بهره برد. در راستای نیل به این هدف، بررسی مسجد نبوی (ص) سرلوحه پژوهش قرار داده شده، تابتوان از فعالیت های انجام شده در آن مکان مقدس برای ارتقای سطح کیفی مساجد امروزی بهره جست.